

baix Urgellet, com resultà clar de l'enq.: xviii, 9-26 i del *Spill* de Castellbò (a. 1518), f° 31v^o; també hi llegim que era entre aquesta vall i la de Taús: «per les comes de Flacó, e tira al calbell d'Anell e --- travesse lo camí que ve de Anell a Thaús» *Spill Cbo.*, f° 30v^o.⁵ Ja consta en el *Cart.* de l'Acte de la S. d'Urg. (potser Ss. xi-xiii): «Figols [d'Org.], Cabouez, Favà, Anel, Centina, Tavàrceda ---» (f° 12, xxxviii, 19-18).

3) «Rivo de Haneles», afr. Sud d'un alou entre Cardona i Puig-reig; que per l'O. afr. amb la Via Salnera, i per altres costats amb Fonollet i Fonolledell, doc. de 1072 (MiretS, *TemplH*, 171, n. 4): com que aquests dos llocs són també prop de Casserres —i per «via sal(i)nera» hem d'entendre la que servia per portar la sal de Cardona cap a Vic i Bna.—, és clar que havia de ser entre Cardona i el Berguedà. Essent un hapax, no és clar si és un pl. fem. dels noms anteriors, o mal llegit *-les* per *-l* o *-els*. El que és clar és que 1), 2), 3) i 4) són llocs diferents (massa lluny l'un de l'altre per identificar-los).

4) *Puigllunell*, vell mas de l'alt Vallès al peu de Puiggraciós, entre l'Amel·la i Montmany, a l'O. del coll de can Tripeta, p. del Serrat de l'Ocata; i el mapa Aegerter del Montseny escriu *Puigllunell*; jo hi he sentit *pujunél* (1923) i *pujunél* (1957): la *i* de la segona pronúncia, expl. com amalgama de *il* en *Puillunell*.

D'acord amb la forma de la major part dels noms, i amb la *a-* inicial del nom propi de quasi tots, crec que tots aquests NLL deuen venir d'un puig o turonet de cap arrodonit, i més o menys pelat, en forma de corona, comparada amb un anell: el cim de Puiggraciós i del Serrat de l'Ocata (4), del «calbell» o coroneta calba doc. el 1518 al costat del (2), el *Puig*-de l'(1) i el del (4). Si *Haneles* en el doc. del (3) no fos err. de lectura, també podria ser *anella*, el femení corresponent.¹ També l'ús amb article, *l'anell* en l'(1) i el (4) (o sigui tots els més ben documentats), prova que es tracta d'un apellatiu com 'anell'.

No fem cas de la vaga semblança del (4) amb el nom de la ciutat llgd. de *Lunel* (car en el nostre nom la *u* és única, recent i ben explicable per assimilació; encara menys d'un *Pech-Lunà* mun. de l'Aude (*Podium Lunar*, 1214, Sabarthès, *Di. Top.* s. v.) amb el qual ja no hi quasi semblança.

¹ Del fem. podríem afegir-hi *L'Anella*, alqueria de Patraix (xxi, anex, p. 134, § 3). I *Ca l'Anella* te. de Saldes (xxxviii, 65.23).

Anes (Prullans), V. *Ans*, prop de Queixans; no confondre amb (*A*)nàs

ANESA

Nom arcaic del poble val. *EL PUIG* = el Puig de Santa Maria a l'extrem N. de l'Horta de Val., al peu de Morvedre. Encara es troba alguna vegada en les fonts cristianes amb aquest nom pre-romà: «lo castell que ls sarraïns apelaven *Anesa* e ls chrestians deyen lo Pug de *Sebolla* e haurà nom lo Pug de Sta. Maria»⁶⁰

Cròn. Jaume I, p. 250; «lo Pug que ara ha nom *Aneca* ---», p. 253 (amb variant *Enesa* a l'ed. València). «Podium de *Anesa*, sive de Cebola, que vocatur a Sancta Maria» a. 1241 (Huici I, 312); però fora d'això ja en el *Rept.*, trobem només *Puig de Santa Maria*, p. 106, o *Puig de Cebola*, pp. 151, 200 (en article a part estudiarem *Cebolla*).

Més en les fonts mahometanes. Seybold, en *Home-naje a Codera*, 117, indicà la identificació amb *anisa* d'Abenalabbar (*Tekmila*, ed. Codera, p. 709), que és segura, i la molt possible amb l'*Onusa* de Titus Livi (xxi, 22, i xxii, 20.4). P. de Gayangos, en la *History of the Mohammedan Dynasties*, traduint un pasatge de la història d'Ibn Khaldun (ed. Bulaq, 6, 283, cf. 4.168) diu «the King of Aragon built a fortress called *Anisab*, from which to besiege Valencia»; afegint en nota: «near the ancient *Enesa* or *Anaso* (now *Puig de Cebolla*) on a rock surrounded by the sea, about 7 miles from Valencia». Com que aquestes formes *Enesa* o *Anaso*, la font de les quals no indica Gayangos, no apareixen, segons Seybold, enlloc més, tem Seybold que siguin merament construïdes a base de la grafia en lletres aràbigues, no vocalitzades, '*anyša*'² *أنيشة* [el *t* marbuta s'identifica amb un *be* final, que sovint usen amb valor de *-o* romànica].

De tota manera veig també '*aniša*' en el Himyarí (1300-1461) 40-42,¹ i com que és amb variant '*aniša*', aquesta duplictat fonètica confirma que és forma no aràbiga sinó d'herència mossàrab, amb una evolució d'una *-s*-llatina intervocàlica paral·lela a la de *-s*- (no sonora) en *š*.

Deixant en suspens la identificació —no tan certa— amb l'*Onusa* de Livi,² tenim, però, segur que en tot cas ve d'un nom pre-romà. Les aparences són que pertanyi a la gran sèrie catalana dels NLL pre-romans en *-esa*: *Artesa*, *Olesa*, *Manresa*, *Albesa*, *Ardesa*, *Sore-sa* (> *Súria*), *Montesa*: al capdavant es troba entremig de l'*Artesa* d'Onda i la *Montesa* de la vall de Moixent.

Parònims possiblement emparentats. *Rocas de Aniso* a Alins de Llitera, a la r. de Calassanc (XLIX, 10). Encara que hi ha un barri o llogaret *Anesa* en el NO. d'Aragó (agr. d'Egea de los Caballeros, i en tinc nota d'un doc. de 1196), no crec en aquest enllaç car aquí veuria jo el sufix pirinenc *-èsse*, tenint en compte *Aniès* de la Sierra de Guara, i un *Añés* te. Ayala (Àlaba): tot plegat apunta cap un ambient pireno-basc, no pas ibèric. També descarto del tot, com a paronímia casual, la d'*Anaisa* ciutat de l'Aràbia Saudita prop de Palestina —nom sens dubte semito-aràbic: doncs incompatible amb la data ibèrica del nostre; i amb certs hidrònims centro-europeus, vagament semblants, que aplega Krahe (*Uns. Kelt. Flussnamen*, p. 105).

¹ Ed. L. Provençal, pp. 40-43; cf. Tormos, *Levante*, 162. — ² Les indicacions geogràfiques no donen més que una base vaga: T. Livi cita una ciutat de nom tal (xxi, 22.5 i xxii, 20.4), però del que diu només resulta que era a la costa, entre Cartagena i *Saguntum*. El seu comentarista J. Vallejo (p. LXII) esmenta sis llocs que hom ha volgut identificar-hi: des de La Nucia fins a Tortosa, i ell no es declara